

Vart vill ukrainarna ta vägen? Migrationspreferenser i Ukraina

Sedan den ryska invasionen av Ukraina startade för ett år sedan har åtta miljoner ukrainare lämnat landet. Men hur många vill lämna landet permanent? Och till vilka destinationsländer? Enligt data från Gallup World Poll vill ytterligare fyra miljoner ukrainare lämna landet om de får möjlighet. Dessutom skulle många av dem som redan har lämnat landet föredra att stanna permanent i sina nya värdländer.

Sedan Ryssland inledde sin fullskaliga invasion av Ukraina den 24 februari 2022 har ungefär en tredjedel av den ukrainska befolkningen tvingats lämna sina hem.¹ Ett år efter invasionen har åtta miljoner ukrainska flyktingar registrerats i Europa och sju miljoner är internflyktingar inom Ukraina enligt UNHCR (2023). Antalet gränsövergångar är ännu större, med 19 miljoner övergångar från – och tio miljoner till – Ukraina. En majoritet (fem miljoner) av de ukrainare som har lämnat landet är registrerade för tillfälligt skydd enligt *massflyktsdirektivet* (2001/55/EG) eller liknande nationella skyddssystem i Europa, med Polen (1,6 miljoner), Tyskland (1,1 miljoner) och Tjeckien (0,5 miljoner) som de tre främsta destinationsländerna inom Europeiska unionen (EU) (se tabell 1). Samtidigt uppskattas antalet ukrainska flyktingar i Ryssland till nästan tre miljoner. Denna siffra inkluderar dock både frivillig migration och tvångsdeporteringar. Drygt 50 000 ukrainare har flytt till Sverige.

Hur stämmer dessa siffror överens med ukrainarnas egna preferenser? Det vill säga hur många av de ukrainska flyktingarna har redan nått sitt önskade destinationsland och hur många vill migrera vidare? Hur många skulle vilja återvända till Ukraina och hur många föredrar att stanna permanent i sitt nya värdland?

1. Ukrainska migrationspreferenser

I en ny studie i *International Migration Review* (Elinder m fl 2023) analyserar vi migrationspreferenser i Ukraina med hjälp av data från *Gallup World Poll* (GWP). Sedan 2006 har GWP genomfört intervjuer med slumpmässiga, nationellt representativa urval om minst 1 000 personer per land. I år omfattas fler än 160 länder över hela världen (Gallup 2022). GWP ställer bl a följande fråga: ”Om du hade möjlighet, skulle du vilja flytta till ett annat land permanent eller skulle du föredra att bo kvar här?” och till dem som svarar att

¹ En engelsk version av denna text har också publicerats på VoxUkraine.

MIKAEL ELINDER, OSCAR ERIXSON OCH OLLE HAMMAR

Mikael Elinder är docent i nationalekonomi och lektor vid Nationalekonomiska institutionen, Uppsala universitet, samt föreståndare för Uppsala Center for Fiscal Studies (UCFS). mikael.elinder@nek.uu.se

Oscar Erixson är doktor i nationalekonomi och forskare vid Institutet för bostads- och urbanforskning, Uppsala universitet, samt knuten till Urban Lab och UCFS. oscar.erixson@ibf.uu.se

Olle Hammar är doktor i nationalekonomi och forskare vid Institutet för Näringslivsforskning (IFN) och Institutet för framtidsstudier samt knuten till Uppsala Immigration Lab och UCFS. olle.hammar@ifn.se

Den här artikeln bygger på en kommande artikel i *International Migration Review* (Elinder m fl 2023) och på en tidigare *policy brief* (Elinder m fl 2022) från Delegationen för migrationsstudier (Delmi).

Tabell 1
Antal ukrainska
flyktingar registre-
rade i Europa den 21
februari 2023

Rang	Land	Antal flyktingar
1	Ryssland	2 852 000
2	Polen	1 563 000
3	Tyskland	1 055 000
4	Tjeckien	489 000
5	Italien	170 000
6	Spanien	168 000
7	Storbritannien	163 000
8	Frankrike	119 000
9	Rumänien	110 000
10	Slovakien	110 000
...
21	Sverige	51 000

Anm: Tabellen visar topp-10 bland destinationsländerna samt Sverige. Siffrorna är avrundade till närmaste tusental.

Källa: UNHCR (2023).

de skulle vilja flytta även följdfrågan: ”Till vilket land skulle du vilja flytta?”. Vi använder dessa enkätdata för att mäta migrationsviljan och föredragna destinationsländer i Ukraina mellan 2007 och 2021, dvs innan det fullskaliga kriget bröt ut. Vi använder data från alla tillgängliga år, och inte enbart det senaste, för att det ger oss en större urvalsstorlek och därmed sannolikt mer tillförlitliga uppskattningar. Vi kan dock konstatera att antalet personer som ville lämna Ukraina permanent ökade något efter den ryska annekteringen av Krim 2014.

Våra resultat visar att under perioden mellan 2007 och 2021 uppgav årligen i genomsnitt 26 procent av den ukrainska befolkningen att de skulle vilja flytta permanent till ett annat land om de hade möjlighet. Detta motsvarar ca 12 miljoner ukrainare (beräknat som andelen som ville flytta multiplicerat med den ukrainska befolkningen år 2020). De mest populära EU-länderna var Tyskland, Polen och Italien. De mest populära länderna utanför EU var USA, Ryssland och Kanada. I förhållande till sin befolkningsstorlek var Tjeckien det mest populära landet. De tio populäraste destinationsländerna samt Sverige presenteras i tabell 2. Sverige hamnar på 17:e plats med 136 000 ukrainare som skulle vilja flytta hit om de hade möjlighet, vilket motsvarar 1,3 procent av Sveriges befolkning.

2. Jämförelse mellan antal personer som har lämnat och vill lämna Ukraina

Migrationspreferenserna i GWP är mätta innan kriget bröt ut, men kan de säga något om hur många som kan förväntas fly och till vilka länder de söker sig? Utgångspunkten för vår analys om antal flyktingar och val av

Rang	Destinationsland	Antal ukrainare	Andel av befolkning
1	Tyskland	1 936 000	2,3 %
2	USA	1 704 000	0,5 %
3	Ryssland	1 519 000	1,1 %
4	Polen	840 000	2,2 %
5	Kanada	682 000	1,8 %
6	Italien	595 000	1,0 %
7	Storbritannien	542 000	0,8 %
8	Frankrike	395 000	0,6 %
9	Tjeckien	381 000	3,6 %
10	Spanien	289 000	0,6 %
...
17	Sverige	136 000	1,3 %

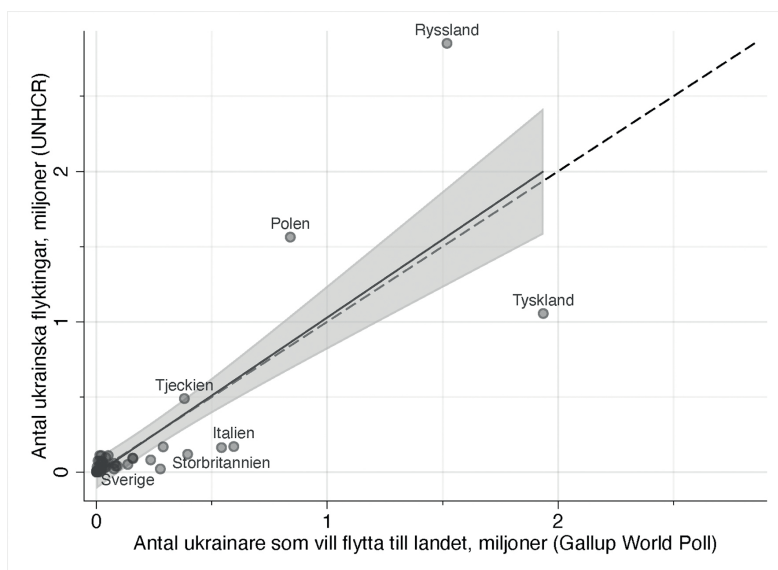
Tabell 2
Antal ukrainare som vill flytta permanent till olika länder

Anm: Tabellen visar topp-10 bland destinationsländerna samt Sverige. Siffrorna visar antalet ukrainare som skulle flytta till olika destinationsländer om de kunde flytta till vilket land som helst i världen och fördelade sig enligt sina migrationspreferenser. Andel av befolkning visar antalet ukrainare som vill flytta till landet som andel av den befintliga befolkningen i destinationslandet år 2020. Beräkningarna baseras på enkätdata från GWP 2007–21 och befolkningsdata år 2020 från *World Development Indicators* (Världsbanken 2022). Siffrorna är avrundade till närmaste tusental.

Källa: Elinder m fl (2023).

destinationsländer är att lika många som uppgett att de vill flytta till ett annat land om de kunde, också kommer att fly, samt att de kommer fördela sig på olika destinationsländer enligt angivna önskemål. Om vi jämför det nuvarande antalet ukrainska flyktingar i Europa (tabell 1) med antalet ukrainare som ville flytta till olika länder (tabell 2) finner vi en mycket stark korrelation (0,81) mellan dessa siffror (se figur 1). Samtidigt kan vi också se att i vissa länder, i synnerhet de två grannländerna Ryssland och Polen, är det nuvarande antalet ukrainska flyktingar mycket större än antalet ukrainare som ville flytta dit. I andra länder, särskilt Tyskland, är det nuvarande antalet ukrainare färre än de som ville flytta dit. En tolkning av denna jämförelse är att det för närvarande finns ca 1,3 miljoner ukrainare i Ryssland som inte hade detta som sin föredragna destination, vilket delvis kan förklaras av tvångsdeporteringar. I Polen finns det ca 700 000 fler ukrainare än som hade Polen som önskat destinationsland. Många av dessa kan därför förväntas migrera vidare eller så småningom återvända till Ukraina. Tyskland kan däremot förvänta sig att ytterligare 900 000 ukrainare kommer till landet, om de flyttar i enlighet med sina preferenser. För Sveriges del är antalet ukrainare som har kommit till landet (51 000) betydligt färre än antalet som ville flytta till Sverige innan kriget (136 000). Av de ca fem miljoner ukrainare som har sökt temporärt skydd i EU i enlighet med massflyktsdirektivet har Sverige också tagit

Figur 1
Antal ukrainare
som vill flytta till
olika länder och antal
ukrainska flyktingar i
Europa den 21 febru-
ari 2023

Ann: X-axeln visar antal ukrainare som vill flytta permanent till olika länder baserat på enkätdata från GWP 2007–21 (årsgenomsnitt) och befolkningsdata år 2020 (tabell 2). Y-axeln visar antal ukrainska flyktingar registrerade i Europa enligt UNHCR (2023) den 21 februari 2023 (tabell 1). Varje punkt representerar ett destinationsland. Den streckade linjen visar 45-graderslinjen där antalet personer som vill flytta till landet och antalet flyktingar är detsamma. Observationer över linjen är länder där antalet flyktingar är högre än antalet som vill flytta dit och observationer under linjen är länder där antalet flyktingar är lägre än antalet som vill flytta dit. Den heldragna linjen visar ett linjärt prediktionsdiagram med 95-procentiga konfidensintervall.

Källa: Elinder m fl (2023). Siffrorna är uppdaterade den 21 februari 2023.

emot en mindre andel (en procent) än vad som är Sveriges andel av EU:s befolkning (två procent).

3. En preliminär analys av 2022 års enkätdata

Avslutningsvis kan vi också säga något om GWP:s senaste enkätdata som samlades in i Ukraina i september 2022, dvs under det pågående kriget. Av de ukrainare som fortfarande befann sig i landet i september 2022 svarade tio procent att de skulle vilja lämna Ukraina permanent om de hade möjlighet. Detta motsvarar ca fyra miljoner ukrainare med migrationsambitioner som fortfarande fanns kvar i landet. När det gäller önskade destinationsländer var det ingen av de kvarvarande ukrainarna som angav att de ville flytta till Ryssland. Föredragna länder var Kanada (20 procent), Polen (17 procent), USA (17 procent), Tjeckien (nio procent) och Tyskland (åtta procent). Sveriges popularitet hade minskat från en procent före kriget till 0,2 procent i september 2022.

4. Avslutande kommentar

Miljontals ukrainare har tvingats lämna sina hem på grund av den ryska invasionen och söker nu skydd i EU och andra länder. Många av dessa flyktingar kommer att återvända till Ukraina så snart de kan. Men givet att det fanns en stor migrationsvilja redan innan kriget bröt ut är det också troligt att många vill stanna permanent i sina nya destinationsländer. Vi ser också att flyktingarna i stor utsträckning har sökt sig till de länder som visat sig vara populära destinationsländer i GWP. Att förstå dessa preferenser är viktigt både för den långsiktiga integrationspolitiken i mottagarländerna och för återuppbyggnaden av Ukraina efter kriget. En avgörande fråga för såväl EU som de ukrainska flyktingarna är vad som kommer att hända när det tillfälliga skyddet enligt massflyktsdirektivet upphör? I nuläget gäller det till den 4 mars 2024. Därefter kan det förlängas ytterligare ett år.

Elinder, M, O Erixson och O Hammar (2022), "Hur många kommer fly från Ukraina och vilka EU-länder kommer de söka sig till?", *Delmi Policy Brief* 2022:3, Delegationen för Migrationsstudier, Stockholm.

Elinder, M, O Erixson och O Hammar (2023), "Where Would Ukrainian Refugees Go if They Could Go Anywhere?", under utgivning i *International Migration Review*, <https://doi.org/10.1177/01979183221131559>.
Gallup (2022), *Worldwide Research: Method-*

ology and Codebook, Gallup, Washington DC, augusti 2022.

UNHCR (2023), "Ukraine Refugee Situation", *Operational Data Portal*, <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>, UNHCR, Genève [22 februari 2023].

Världsbanken (2022), "World Development Indicators", *DataBank*, Världsbanken, Washington DC, <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators> [7 juli 2022].

REFERENSER